

Barn- och utbildningsförvaltningens rapport på återremiss av en motion.

Kommunstyrelsen har beslutat att återemitera ett ärende (Dnr KS/2014:237) till Barn- och utbildningsnämnden för ytterligare utredning för att fastställa ett tak för barngruppernas storlek och konsekvenserna på kort och lång sikt.

1. Förskola – egen skolform

Förskola är sedan 2010 en egen skolform och styrs därmed av skollag och läroplan.

1.1 Kort om förskolans uppdrag

Enligt skollagen ska förskolan stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnen och barnens behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Förskolan ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och förbereda barnen för fortsatt utbildning.¹

Enligt förskolans läroplan ska förskolan lägga grunden till ett livslångt lärande i en verksamhet som är rolig, trygg och lärorik för alla barn som deltar. Förskolan ska vara en pedagogisk verksamhet där omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. I samarbete med hemmen ska förskolan skapa bästa möjliga förutsättningar för varje barn att utvecklas rikt och mångsidigt. Den pedagogiska verksamheten ska anpassas till alla barn i förskolan i en trygg miljö som främjar leken, kreativiteten och det lustfyllda lärandet samt utmanar och stimulerar barnens utveckling och lärande. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra grunden för förskolans verksamhet. Ett medvetet bruk av leken för att främja varje barns utveckling och lärande ska prägla verksamheten.²

1.2 Allmänna råd med ett riktmärke för barngruppernas storlek.

¹ Skollagen (2010:800)

² Läroplan för förskolan Lpfö 98 reviderad 2010

2015 gav regeringen Skolverket i uppdrag (U2015/1495/S) att inom ramen för Allmänna råd i förskolan återinföra ett riktmärke för barngruppernas storlek utifrån forskning. I februari 2016 var de färdigställda.

Allmänna råd syftar till att påverka utvecklingen i en viss riktning och till att främja en enhetlig rättstillämpning. Råden bör alltså följas om verksamheten inte handlar på ett annat sätt som gör att kraven i bestämmelserna uppfylls.

De riktar sig till kommunala huvudmän, både i egenskap av bidragsgivare och i egenskap av tillsynsmyndighet för förskolan samt till enskilda huvudmän. De allmänna råden vänder sig även till förskolechefer, förskollärare och annan personal som arbetar i förskolan.

I råden beskrivs utifrån forskning att barngruppernas storlek har betydelse för barns trygghet, utveckling och lärande. Ett riktmärke för antal barn i en barngrupp sätts därmed till:

- 6–12 barn i åldern 1–3 år respektive 9–15 barn i åldern 4–5 år.³

Riktmärket skall relateras till ett antal faktorer såsom:

- *Utbildning och kompetens*: Om arbetslaget består av få förskollärare som saknar specifik yrkes- och ämneskompetens behöver det vara färre barn i gruppen.
- *Personaltäthet relaterat till antal barn*: En bibehållen personaltäthet knuten till barns vistelsetid under hela dagen. Om personaltätheten inte kan upprätthållas behöver det vara färre barn i gruppen.
- *Barngruppens sammansättning*: Om gruppen inte fungerar på grund av obalans i sammansättningen av barnen behöver det vara färre barn i gruppen.
- *Den fysiska miljön*: Förskolans rum bör vara anpassade till antalet barn och vuxna för att kunna bedriva en verksamhet utifrån läroplanens intentioner. Om utrymmena begränsar villkoren för det, behöver det vara färre barn i gruppen.⁴

³ Skolverkets Allmänna råd med kommentarer (reviderad 2016)

⁴ ibid

2. Antal barn per barngrupp i förskolan – kostnader

Förvaltningen har analyserat vad det medför för förändringar om kommunen följer de allmänna råden gällande barngruppers storlek i förskolan. En konsekvens är att det medför ökade kostnader.

För att få en bild av vad det kostar att minska barngrupperna redogör utredningen för två alternativ för att kunna jämföra olika tänkta utfall. Dessa två alternativ jämförs med den nuvarande förskoleverksamhetens budget år 2016.

Tabell nedan visar vilka nyckeltal som budget och respektive alternativ bygger sina kostnader på.

	Budget 2016	Alternativ 1	Alternativ 2
Antal barngrupper, totalt	49	62	62
Antal barngrupper, 1-3 år 12 barn/grupp (37 %)		26	26
Antal barngrupper, 4-5 år 15 barn/grupp (63 %)		36	36
Antal barn/grupp	17,2	13,6	13,6
Antal barn per årsarbetare(nyckeltal)	5,0	5,0	4,75
Antal tjänster (förskollärare, barnskötare). Heltidsanställda.	169	169	178
Antal tjänster/barngrupp (genomsnitt)	3,5	2,7	2,9
Antal tjänster/barngrupp, 1-3 år		3,0	3,0
Antal tjänster/barngrupp, 4-5 år		2,5	2,75
Antal förskolechefer	5,5	6,5	6,5

Alternativ 1 och 2 skiljer sig åt genom antalet tjänster, vilket visar sig genom nyckeltalen antal barn per årsarbetare och antal tjänster/barngrupp. Budget 2016 och alternativ 1-2 bygger på samma genomsnittliga barnantal.

Den kommande tabellen visar på de två alternativens utfall i kostnader i jämförelse med budget 2016.

Båda alternativen innebär en kostnadsökning. Alternativ 1 uppskattas ge en kostnadsökning med ca 5,2 mkr och alternativ 2 uppskattas ge en kostnadsökningen med ca 9,3 mkr.

Alternativen i jämförelse med budget 2015 skiljer sig genom utökning av personal, lokalvård, verksamhetsvaktmästare och lokaler. Skillnaden mellan alternativ 1 och 2 är endast kostnadsökningen av personal.

	Budget 2016	Alt 1	Jämför budget - 16	Alt 2	Jämför budget - 16
Totala kostnader/år, tkr.					
Personal	77.200	78.000	800	82.000	4.800
Övrigt	6.000	6.000	0	6.100	100
Summa	83.200	84.000	800	88.000	4.900
Lokalvård & verksamhetsvaktmästare	3.700	4.700	1.000	4.700	1.000
Hyra lokaler	10.700	14.100	3.400	14.100	3.400
Summa	14.400	18.800	4.400	18.800	4.400
Summa (totalt)	97.600	102.800	5.200	106.800	9.300
Kostnad/barn, kr					
Kostnad/barn exklusive lokalvård & lokalhyra	98.500	99.400	900	104.200	5.700
Kostnad/barn, totalt	115.500	121.700	6.200	126.500	11.000

Personal

Alternativ 1 har samma antal anställda som budget 2016 vilket är enligt nämndens beslutade nyckeltal på 5,0 barn per årsarbetare.

Alternativ 2 har en ökning i personaltätheten, från nyckeltalet 5,0 till 4,75. Genom att förbättra personaltätheten behålls förskolans befintliga verksamhet (pedagogik

och tillgänglighet). I jämförelse med budget 2016 års innebär det en ökning med ca 9 anställda, vilket innebär en kostnadsökning med ca 4,8 mkr i jämförelse med budget 2016.

Enligt skollagen ansvarar förskolechefen för ledning och samordning av det pedagogiska arbetet samt för verksamhetens inre organisation. För att kunna vara chef och pedagogisk ledare så att det pedagogiska arbetet på förskolan utvecklas är det viktigt att förskolechefen har möjlighet till inblick i och kunskap om det dagliga arbetet på förskolan. I och med att antalet barngrupper ökar behöver det även utöka antalet förskolechefer. (gäller båda alternativen). Ökningen av tjänster är 1 tjänst i jämförelse med budget 2016.

Lokalvård, verksamhetsvaktmästare och hyra lokaler

Om barngrupperna blir fler medför det ett ökat behov av fler lokaler. Kostnaden är svår att uppskatta då de nya lokalerna kan vara nybyggnationer, renovering och anpassning av befintliga lokaler. Även den pågående projekteringen av en ny förskola i Söråker gör att kostnaden är svår att uppskatta.

De två alternativ som tagits fram är räknade på en utökning av 13 avdelningar i nya lokaler.

Vid ökning av fler avdelningar ökar även kostnaderna avseende lokalvård och verksamhetsvaktmästare.

Kostnadsökningen för lokalvård och hyra av lokaler värdesätts till ca 4,4 mkr.

3. Konsekvenser utifrån de Allmänna råden – barngruppernas storlek:

Kort sikt:

- ✓ Att inom ramen för befintlig verksamhet se över hur vi organiserar barngruppernas storlek med en prioritering av de yngsta barnen.
- ✓ Att i projekteringen av Söråkers förskola anpassa nybyggnationen till de nya råden.

Lång sikt:

- ✓ De nya allmänna råden för förskolan är både genomgripande och omfattande och kräver utarbetande av en långsiktig plan för genomförandet.

- ✓ Att tillsammans med fastighetsägare se över både befintliga lokaler samt möjligheter till nybyggnation, så att lokalerna, den fysiska miljön uppfyller verksamhetens behov

Bilaga till rapport.

Beräkningsfaktorer

Nedan redogörs vilka faktorer som använts vid beräkningen av kostnaderna uppstår i samband med att minska barngrupperna i förskolan.

Kostnader

Kostnaderna baseras på budget 2016 års budgeterade kostnader. Inget beaktande av kommande års kostnadsökningar finns med i beräkningarna.

Antalet barn

Beräkningen byggs på antalet barn enligt budget 2016. Det är ett genomsnittligt antal barn under ett år, exklusive barn inom pedagogisk omsorg (dvs dagbarnvårdare och förskola på obekväma tider)

Barngruppernas storlek

1-3 år: 12 barn per barngrupp

4-5 år: 15 barn per barngrupp

Fördelningen av barnen är 37 % i gruppen 1-3 år och 63 % i gruppen 4-5 år.

För att fastställa barngruppernas storlek har Skolverkets Allmänna råd gällande barngruppernas storlek i förskolan tillämpats.

Personal

Månadslönen är 2016 års budgeterade snittlön.

Bemanningen har räknats med två nyckeltal 5,0 och 4,75 (antal barn per årsarbetare). Det första nyckeltalet på 5,0 är det som använts i budget 2016. Det andra nyckeltalet, 4,75, har använts för det bedöms vara relevant för att ha en livskraftig förskola med mindre barngrupper.

I samband med utökning av fler avdelningar/grupper behövs det fler förskolechefer. Nyckeltal: 1 chef/ca 9 avdelningar.

Lokaler

Lokalkostnaderna baseras på 2016 års budgeterade lokalkostnader på befintliga lokaler samt på en uppskattad kostnad för de nya avdelningarna. Den uppskattade kostnaden per kvm baseras på vad förvaltningens nyaste enheter Arenaskolan, Älvstranden – och Böleängens förskola kostar per kvm år 2016.

Kostnaden för de nya avdelningarna räknas på 1.500 kr/kvm. En lämplig yta för verksamheten bedöms ligga på ca 175 kvm per avdelning/grupp.

Lokalkostnaderna är beräknade på att förskolan måste ha ca 13 nya avdelningar.

Lokalvård och övriga kostnader

Kostnader som lokalvård och vaktmästare är framtagna genom 2016 års budgeterade kostnader per förskola samt beräknat ett genomsnitt per avdelning. Denna genomsnittskostnad per avdelning har multiplicerats med antalet avdelningar.

Kostnader som fortbildning personal och pedagogisk lunch för personal är beräknade utifrån antalet anställda samt 2016 års budgeterade kostnader.

Övrigt

I beräkningen har inget beaktande till att i samband med fler avdelningar krävs det mer lekmaterial, utrustning, möbler mm. En kostnad (investering) för detta tillkommer i samband med att det bedrivs verksamhet i fler avdelningar.